

روز جهانی زن و خواسته های زنان

عکس: [ILRI](#)

روزنامه نگار - فیروزه فروزانفر

8 مارس از جمله روزهای جهانی است که نه تنها فعالان جنبش زنان در سراسر جهان که برای خواهان و فعالان حقوق بشر نیز فارغ از اینکه در کدام کشور و منطقه ای زندگی می کنند با یکدیگر احساس همدلی کرده و آن را به عنوان روز جهانی مشترک زنان در تمام دنیا جشن می گیرند.

روز جهانی زن که در گذشته روز جهانی زنان کارگر نامیده می شد فرصتی است که دستاوردهای اقتصادی و سیاسی و اجتماعی زنان بررسی شده و با برپایی جشن و مراسم های مختلف از تلاش های آنها قدردانی شود. اما آنچه در این روز دارای اهمیت است این است که می توان با گرمی داشت چنین روزی عشق و احترام را به زنان دنیا تقدیم کرد و مبارزات زنان برای برابری را گرمی داشت.

اولین روز جهانی زن در ماه مارچ ۱۱۹۱ در دانمارک، آلمان، اتریش، سوئیس و امریکا برگزار شد. میلیون ها زن در برگزاری این روز شرکت کردند. خواست های اساسی زنان عبارت بودند از قوانین حمایت کننده کار برای زنان، حق رای و شرکت در انتخابات و حق رای، برابری مزد با مردان در مقابل کار مساوی، هشت ساعت کار در روز، حمایت از مادر و کودک و تعیین حداقل مزد.

خواست هایی که زنان بسیاری از کشورهای جهان هنوز برای آن مبارزه و تلاش می کنند.

در فاصله دو جنگ جهان به علاوه بر موضوعات قبلی حق قانونی سقط جنین و حمایت از مادران نیز از اهمیت خاصی برخوردار شد. این مبارزه به يك حرکت بزرگ تبدیل شد به دلیل بحران اقتصادی که در آن زمان تمام اروپا را در بر گرفته بود، سالانه حدود يك میلیون زن وادار به سقط جنین می شدند. به دنبال آثار منفی این سقط جنین های غیر قانونی در سال ۱۳۹۱ تنها در آلمان حدود ۰۰۰۴۴ زن از دنیا رفتند.

بعد از جنگ جهانی دوم در کشورهای اروپایی هیچ برنامه ای در ارتباط با روز زنان برگزار نمی شد. بعدها این روز به عنوان روز مبارزه برای خواست های عمومی زنان و روز خانواده و جشن عمومی زنان تبدیل شد.

در سال های هشتاد بود که در این کشورها روز هشتم مارچ باز هم اهمیت و معنی خاصی پیدا کرد. دوباره موضوعاتی مانند برابری حقوق زنان در تمام عرصه های زندگی، حق سقط جنین، رفع تبعیض در زندگی خانوادگی و حمایت از مادران در دوران حاملگی و بعد از زایمان مورد توجه قرار گرفتند. یکی از نقاط اوج این اعتراضات در سال ۱۹۹۱ روز اعتصاب زنان بود که بیش از يك میلیون زن در سراسر آلمان علیه تبعیض و نابرابری در حقوق زنان در آن شرکت کردند و خواستار برابری و رفع تبعیض و فشار بر روی زنان شدند. روزی که همواره از کسانی که این مبارزه را شروع کردند و برای دگرگونی و بهبود وضع زنان تلاش کردند تجلیل می شد.

گرامی داشت روز جهانی زن در ایران

حدود سال 1300، برای اولین بار در ایران جمعیت پیک نسوان، 8 مارس را به عنوان روز جهانی زن به رسمیت شناخت و مراسمی در رشت برگزار کرد. این سازمان یکی از ده ها سازمان زنانی بود که پس از مشروطه با هدف آگاه سازی زنان از طریق تاسیس مدارس دخترانه شامل گروهی از زنان گیلان بود که کلاس های اکابر، دبستان، کتابخانه و "جمعیت پیک سعادت نسوان" و انتشار نشریه، شکل گرفت. قرائت خانه ای را برای زنان رشت و انزلی ایجاد کرده بودند و نشریه پیک سعادت نسوان را نیز منتشر می ساختند. این جمعیت مراسم 8 مارس را چند سال پیاپی برگزار کرد.

(نمایشنامه ای از میرزاده "نمایش دختر قربانی" سازمان بیداری زنان هم که انشعابی از جمعیت نسوان وطن خواه بود، در سال 1306 با عشقی) 8 مارس را گرامی داشت. در آن زمان حضور زنان در سالن های تئاتر و سینما ممنوع بود، بنابراین، این نمایش اولین نمایشی بود که برای زنان و به وسیله زنان ترتیب داده می شد. این نمایش با هدف جمع آوری کمک مالی، برای انتشار مجله نسوان وطن خواه و برگزاری کلاس های اکابر برای زنان بزرگسال، در منزل نورالهدی منگنه یکی از اعضای این انجمن برگزار شد و بلیط های آن به نام کارت عروسی چاپ و فروخته شد. اداره نظمیہ سعی کرد مراسم را بر هم بزند و اراذل و اوباش نیز به زنان شرکت کننده در نمایش توهین می کردند.

بعدها در 8 مارس 1357 زنان بسیاری در اعتراض به لغو قانون حمایت از خانواده، منع قضاوت زنان و حجاب اجباری در تهران و برخی شهرستان ها به خیابان ها آمدند. پس از به خشونت کشانده شدن این مراسم، برای سال ها 8 مارس در حوزه عمومی برگزار نشد.

در سراسر دهه 60، 8 مارس در محافل مطالعاتی فعالین زن و در خانه ها گرامی داشته می شد. این وضعیت تا دوره اصلاحات ادامه یافت. سال 1378، 8 مارس پس از سال ها دوباره در یک مکان عمومی برگزار شد. این مراسم هرچند توسط گروه های مختلف زنان برگزار می شد، اما به دلیل ضرورت اخذ مجوز توسط انجمنی رسمی، نشر توسعه و نشر روشن گران و مطالعات زنان، مسئولیت آن را بر عهده گرفتند.

به عنوان یکی از اولین سازمان های غیر دولتی زنان در دوره اصلاحات، 8 مارس را در خانه هنرمندان "مرکز فرهنگی زنان" سال بعد برگزار کرد.

سال 1381، مرکز فرهنگی زنان میتینگی در پارک لاله با اخذ مجوز از استانداری تهران برگزار کرد. تظاهرات کنندگان پلاکاردهایی با مضمون صلح در جهان، برابری حقوق زنان و دموکراسی در ایران در دست داشتند.

8 مارس 1382 نیز دوباره در پارک لاله، با محوریت اعتراض به خشونت علیه زنان مراسمی برگزار شد. اما تنها چند ساعت پیش از برگزاری تجمع، مجوز به صورت شفاهی لغو شد.

پس از آن تجمع 8 مارس 1384 در پارک دانشجو برگزار شد و در سال 1385 فعالان جنبش زن مقابل مجلس مراسمی برگزار کردند که با مخالفت پلیس روبرو شد. از آن سال تا کنون هنوز فعالان زن نتوانسته اند روز جهانی 8 مارس را در فضای عمومی جشن بگیرند و مطالبات خود را مطرح کنند.

در طی دو قرن گذشته پیشرفت ها برای به رسمیت شناختن و قبول حقوق اولیه و انسانی زنان اندک نبوده است. در اکثر کشورهای جهان حق رای زنان و شرکت آنان در فعالیت های سیاسی و اجتماعی به رسمیت شناخته شده است. با وجود این راه طولانی برای انجام واقعی این خواست ها در پیش است. زنان هنوز در موارد زیادی در خانواده، در اجتماع و یا در محیط کارمورد خشونت قرار می گیرند. قوانین نا برابر بسیاری از کشورها علیه زنان عمل می کنند. برای نیروی کار زنان در مقابل کار مساوی با مردان هنوز حتی در کشورهای صنعتی کمتر پرداخت می شود، درآمد نسبی زنان در همه کشورها بسیار پایین تر از مردان است.

زنان هنوز بیشترین بار را بر دوش دارند

شاید به همین دلیل هم بود که بانکی مون در پیام سال 2014 در چنین روزی به برابری جنسیتی و توانمند سازی زنان و رسالت جهانی سازمان ملل متحد در دستیابی به حقوق برابر و منزلت برای همه تاکید کرد و گفت این بخشی از هویت فعلی سازمان ملل است و تا هنگامی که زنان و دختران از فقر و بی عدالتی رهایی نیابند، در معرض خطر قرار دارند.

وی با تاکید بر یک درس کلیدی در 15 سال گذشته بر اهمیت رویارویی با تبعیض و بی عدالتی علیه زنان اشاره کرد و گفت: کلیشه نامیده "قتل ناموسی" سازی جنسیت و تبعیض در تمامی فرهنگ ها و جوامع متعارف باقی مانده است. ازدواج زود هنگام و اجباری، آنچه می شود، سوء استفاده جنسی و قاچاق زنان جوان و دختران به گونه ای اضطراب آور رایج و در برخی نواحی، رو به افزایش است.

وی تصریح کرد چنانچه از ذره بین فقر بنگریم، یا در هنگام بلایا، می بینیم که زنان هنوز بیشترین بار را بر دوش دارند. درس دیگر این است که سازمان ملل باید سرمشقی هدایت گر باشد و به همین دلیل با تاکید بر اینکه زنان در صلح و امنیت محوریت دارند، ما بر آنیم تا زنان نظامی و افسران پلیس بیشتری را در عملیات حفظ صلح به صف درآوریم. ما بیشتر از هر زمان دیگر در تاریخ زنان را در رده های بالا در استخدام سازمان ملل متحد داریم، و امیدواریم به زودی نهاد مرکب پویایی در نظام ملل متحد داشته باشیم که برنامه ریزی منسجم تر و صدایی قوی تر برای برابری جنسیتی و توانمند سازی زنان ارائه دهد. اینجانب مجمع عمومی را ترغیب می کنم تا این نهاد جدید را بدون تاخیر به وجود آورد.

اعلامیه پکن، امروز به همان اندازه زمان تصویب آن مناسب بر جا مانده است. دستیابی به برابری جنسیتی و توانمند سازی زنان یعنی سومین آرمان توسعه هزاره، محور سایر آرمان ها است. تمامی ما هنگامی بازنده هستیم که زنان از فرصت برای بهبود وضعیت خود و جوامع

شان محروم شده اند. در این روز بین المللی زنان، اجازه دهید با دیدی انتقادی به دستاوردهای 15 سال اخیر بنگریم تا بتوانیم بر آنچه مثبت بوده بیافزاییم و آنچه مثبت نبوده را اصلاح کنیم.

منابع:

<http://www.unic-ir.org/pr/farsi/892010.html>.

http://www.farsi.se/gy_boken/1_3_kvinnodagen.htm

. افضلی، نسرين و زينب پيغمبرزاده (1386) 8 مارس در دانشگاههای سراسر کشور چه گذشت ؟ ، مجله زنان ، شماره 143

بامداد ، زن ایرانی از انقلاب مشروطیت تا انقلاب سفید ، جلد دوم ، بی تاریخ

حبیبی ، الهه (1385) 8 مارس روزنه ای برای ورود مسائل زنان به دانشگاهها ، مجله زنان ، شماره 141

ساناساریان ، الیز (1384) جنبش حقوق زنان در ایران ، ترجمه نوشین احمدی خراسانی ، تهران : اختران

ناهد ، عبدالحسین (1360) زنان ایران در جنبش مشروطه ، تبریز : احیا